

ΠΕΡΙ ΜΑΥΡΟΒΟΥΝΙΟΥ

Ὁ ἡγεμὼν τοῦ Μαυροβουνίου ἄρχει ἐπὶ χώρας ὀρεινῆς κατοικουμένης ὑπὸ σλαβονικῆς φυλῆς ἀριθμούσης 430,000 κατοίκων. Τὸ Μαυροβούνιον δὲν ἔχει πόλεις μόνον περὶ τὰς 300 κόμας τῆς μεγίστης τούτων περιεχούσης περίπου 1200 κατοίκους. Ἡ Κατίγνη ἡ πρωτεύουσα τῆς χώρας, ἐνθα ἡ κυβέρνησις ἐδρεύει

ἐργασίας εἰς ἣν καταγίνονται. Ἡ τροφή τοῦ Μαυροβουνιώτου σύγκειται ἀπλῶς ἐξ ἀζύμου ἄρτου ἐξ ἀραβοσίτου, τυροῦ, γάλλικτο, καὶ λαχανικῶν. Κρέας καὶ ἰχθὺς σπανίως δοκιμάζει.

Ἡ μακροβιότης τῶν Μαυροβουνιωτῶν εἶχε ἀξία παρατηρήσεως. Ὁ πάππος οἰκογενείας τινος διάγει τὸ 117 ἔτος, ὁ υἱὸς τοῦ τὸ 100, ὁ ἐγγονὸς τὸ 82, καὶ ὁ μεγας ἐγγονος τὸ 60 ἔτος· ὁ δὲ υἱὸς τοῦ τελευταίου

Ο ΗΓΕΜΩΝ ΤΟΥ ΜΑΥΡΟΒΟΥΝΙΟΥ.

περιέχει εἴκοσι ἢ τριάκοντα καλῶς ἐκτισμένας οἰκίας ἐν μοναστήριον καὶ τὰ ἀνάκτορα.

Οἱ Μαυροβούνιοι εἰσὶ συνήθως ὑψηλοῦ ἀναστήματος. Ἄνδρες τε καὶ γυναῖκες εἰσὶν εὖρωστοι, αἱ τελευταῖαι οὗτοι εἰσὶ μάλιστα εὐειδεῖς καὶ ἐργατικαὶ ἀσχολούμεναι εἰς οὐχὶ γυναικεῖα ἔργα. Ὁ λαὸς ἐν γένει εἶναι ἀνδρεῖος, φιλόξενος καὶ εὐπροσήγορος. Οἱ ἄνδρες περιφέρονται πάντοτε ἐν πλήρει πανοπλίᾳ ἀδιαφόρως τῆς

τούτου ἢν 43 ἐτῶν καὶ εἶχεν υἱὸν 21 ἔτους, οὐτινος τὸ τέκνον ἦν 2 ἐτῶν, ἐν ὅλῳ ἑπτὰ γενεαί.

Ἡ ἐκπαίδευσις μεταξὺ αὐτῶν διατελεῖ εἰς λίαν χαμηλὴν θέσιν, καὶ περιφρονεῖται παρ' αὐτῶν.

Οἱ εἰσπραττόμενοι ἐκ πάσης οἰκογενείας φόροι πρὸς πληρωμὴν τῶν δαπανῶν τοῦ κράτους ἀνέρχονται ἐν συνόλῳ εἰς 4068 λίρας στερλίνας· πλὴν τούτων ὁ ἡγεμὼν λαμβάνει ἐκ τῆς Ρωσσίας βοήθημα 3,733

λίστων, ἀλλὰ τὸ τελευταῖον τοῦτο ποσὸν ἐπλήρωσε ὡς φόρον τῇ Τουρκίᾳ πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῶν ἐχθροπραξιῶν.

Ἐν ὁμαλαίᾳ περιτάσσουσιν περὶ τὰς 26,000 στρατοῦ δύναται νὰ προσκληθῇ ἐντὸς βραχυτάτου χρόνου, ἐν ἀνάγκῃ 14,000 ἔτι δύνανται νὰ προστεθῶσι ἐν συντόμῳ οἱ Μαυροβούνιοι εἰς ἀρεμάνιοι. Κατὰ τὸν

διοικητῆς ἐπίσκοπος ἀπεβίωσε τῷ 1851 οὗτος δὲ διάδοχος ἐχώρισε τὴν θρησκευτικὴν ἀπὸ τῆς πολιτικῆς διοικήσεως δυσαρεστήτως οὕτω τὸν αὐτοκράτορα Νικόλαον, ὅστις, διὰ τοῦτο, ἀπέστρεψεν τὴν πρὸς τοὺς Μαυροβούνιους διδομένην ἐπιχορήγησιν, ἣν ὁμῶς ὁ νῦν αὐτοκράτωρ Ἀλέξανδρος Β' ἀνκινέωσεν.

Τὰ εἶδη τὰ ἐξαγόρευα ἐκ τοῦ Μαυροβουνίου εἰσι

Η ΗΓΕΜΟΝΙΣ ΤΟΥ ΜΑΥΡΟΒΟΥΝΙΟΥ.

μεσαιῶνα τὸ Μαυροβούνιον ἀνῆκεν τῇ ἰσχυρᾷ τῶν Σέρβων βασιλείᾳ ἀλλὰ μετὰ ταῦτα ἡττήθη διεμελίσθη ὑπὸ τῶν Ὁθωμανῶν περὶ τὸ ἔτος 1389, καὶ ὁμῶς δὲν ὑπετάγη τοῖς Ὁθωμανοῖς μέχρι τοῦ ἔτους 1714. Ὁ τελευταῖος πολιτικὸς διοικητῆς τῶν Μαυροβουνίων ἀπεβίωσε τῷ 1516, καὶ ἔκτοτε ἡ διοίκησις μετέβη ἀποκλειστικῶς εἰς τὸν Ἐπίσκοπον. Ὁ δὲ τελευταῖος

καπνιστὰ χοιρομήρια, ἀλατισμένοι ἰχθῆες, κηρός, μέλι, δέρματα, αἵμιμα, τυρὸς, βούτυρος, ξύλα βαπτικά, κτήνη, ὀρνίθια καὶ τὰ παρόμοια. Εἰσάγονται δὲ ἐν αὐτῷ κτήνη, ἵπποι, ἄλας, χαλκός, ὅπλα, βαμβάκερά, λινά, καὶ μάλλινα ὑφάσματα, τέϊον, ζάχαρι κτλ.

Ὁ ἡγεμὼν Νικόλαος οὐ παραθέτομεν τὴν εἰκόνα, ἐξεπαιδευθῇ ἐν Ῥωσίᾳ, ἡ δὲ σύζυγος αὐτοῦ εἶναι

ρώσεις· πριγκήπισσα, θεωρεῖται δὲ ὡς οὔσα εἰς τῶν συνετωτέρων συμβούλων τοῦ συζύγου της.

ΑΘΗΝΑΪΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ

Ἡ Ἀττικὴ εἶναι τόπος πτωχός, βραχὺῶδες, ἄφορος περιλαμβάνων κατὰ τὴν καλὴν τῶν Ἀθηνῶν ἐποχὴν περὶ τὰς 470,000 κατοίκους. Πλὴν τὰ προϊόντα τοῦ ξηροῦ αὐτῆς ἐδάφους οὐδέποτε ἠδύνατο νὰ διαθρέψῃ τοιοῦτον πληθυσμόν. Αἱ πρῶται ὕλαι ἔλειπον ἀπολύτως· ὁ παραγόμενος σίτος ἦτο ὀλίγιστος, οἱ δὲ ἵπποι καὶ τὰ ποίμνια δὲν εὕρισκον ἀρκετὴν νομὴν· οὐδὲ ὑπῆρχον ἐν Ἀττικῇ μεταλλεῖα σιδήρου. Ἐκ τούτου βλέπομεν ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι ἐπρομηθεύοντο ὅλα αὐτῶν τὰ ἀναγκαῖα ἑξῶθεν· ἐλάμβανον τὸν σίτον ἐκ τῆς Ταυρικῆς χερσονήσου, Θράκης, Συρίας, Αἰγύπτου καὶ Σικελίας· ὅπου ἐδαπάνων τὸ ἥμισυ περίπου τῶν ἐσόδων τῆς πολιτείας, ἀνερχομένων κατ' ἀξιοπίστους μαρτυρίας εἰς 3,640,000 φρ. Ἐκτὸς δὲ τούτου ἐκ Θράκης, Θεσσαλίας, Φρυγίας καὶ Καππαδοκίας ἐπρομηθεύοντο τοὺς δούλους, ἐκ τοῦ Εὐξείνου, Ὀλύμπου καὶ Ἀμφιαλείας τὴν ξυλείαν. Ἡ Ἀσία ἀπέστελλεν αὐτῇ ἔριον καὶ πανία. Τὰ Ἐκβάτανα ἐριούχον· ἡ Κυρήνη δέρματα· ἡ Τύρος μύλυβδον. Οἱ τάπητες τῇ ἐστέλλοντο ἐκ Βαβυλῶνος, ὁ πάπυρος ἐξ Αἰγύπτου, ὁ χαλκὸς ἐκ Χαλκίδος, ἐκ Δήλου καὶ ἐκ Κύπρου καὶ τέλος ὅλαι αἱ γείτονες νῆσοι ἀπέστελλον ἐκάστη τὰ κατ' αὐτήν.

Ὅλον τὸ ἐξωτερικὸν ἐμπόριον τῶν Ἀθηνῶν ἦτο τὸ ἔλαιον· ἀλλὰ βεβαίως ἐκ τοῦ ἐλαχίστου τούτου κέρδους δὲν ἐκέρδιζον, ὥστε νὰ ἀνταποκριθῶσιν εἰς ὅλα τὰ ἐξόδα, ὅσα ἀπῆτει ἡ ἀγορὰ τοσούτων ἀντικειμένων. Πόθεν λοιπὸν εὕρισκον ἡ δημοκρατία αὕτη τοὺς πόρους ὥστε νὰ διατηρῇ ἐν τοῖς καλοῖς χρόνοις πληθυσμὸν ἐξ 80 περίπου χιλιάδων πολιτῶν ἐλευθέρων καὶ τὴν ἡθικὴν ἐπιρροὴν ἣν ὁ τόπος οὗτος ἐξήσκησεν ἐπὶ τῶν λοιπῶν, ἄλλως τε ἰσχυρῶν καὶ ἐπιφόβων.

Εἶναι ἀναμφισβήτητον, λέγει ὁ *Merie David*, ὅτι αἱ Ἀθηναὶ ὑπῆρξαν ἡ πρώτη βιομηχανικὴ πόλις τοῦ κόσμου ὡς ἐπίσης· ἡ Βασίλισσα τῆς καλαισθησίας κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους. Εἶναι βέβαιον ὅτι αἱ Ἀθηναὶ ἐστήριζαν ἐπὶ τῶν λαμπρῶν αὐτῶν οἰκοδομῶν καὶ ἀναγκάσιους πόρους τῆς διατηρήσεως καὶ ὑπάρξεως αὐτῶν. Τὰ εἰκοσιδύο ἑκατομμύρια ἄτινα ὁ Περικλῆς ἐξώδευσεν πρὸς οἰκοδομὴν τοῦ Παρθενῶνος, τοῦ Ὁδείου καὶ τόσων ἄλλων μνημείων ἄτινα κατέστησαν τὰς Ἀθήνας ἡγεμονίδα ἐπιφθονον τῶν πόλεων, τὰ ἐπληρώθη ἐκ τῶν τεχνιτῶν, οἵτινες ὅπαδοι τοῦ Φειδίου, τοῦ Καλλιμάχου, τοῦ Τητίου, τοῦ Ζεύξιδος, τοῦ Πολυγνώτου καὶ τοῦ Καρρένιου διέδιδον καθ' ἅπαντα τὸν κόσμον τὰ προϊόντα τῆς Ἀθηναϊκῆς μεγαλοφυΐας. Ὅπως νικῶσι τοὺς ἀντιπάλους καλλιτέχναις τῶν ἄλλων Ἑλληνίδων πόλεων τῆς Ἀσίας, Ρόδου, Σάμου, Αἰγίνης, Κορίνθου, Σικυῶνος καὶ Συρακούσων ἠναγκάζοντο οἱ Ἀθηναῖοι καλλιτέχναι νὰ ἀναπτύσσῃσι ὑψίστην τελειότητα ἐπὶ

τῶν ἔργων τῶν, ἐφ' ὧν ἐπέθετον τὴν σφραγίδα τῆς ὀριότητος γλαφυρότητος καὶ τῆς καλαισθησίας, χαρισμάτων, ἅτινα, καθίστων ἀδύνατον πᾶσαν σύγκρισιν. Ἐπίσης ἦτο, οὕτως εἰπεῖν, ὑποχρεωτικὸν διὰ τοὺς λάτραις τῶν Μουσῶν οἵτινες κατὰ τὴν ἀρχαιοτητα συνεχῶς συνήρχοντο ἐξ ὅλων τῶν μερῶν τῆς οἰκουμένης εἰς Ἀθήνας ὅπως ἀγοράσωσι τοὺς πίνακας, τὰ ἀγάλματα τὰ ἀγγεῖα καὶ τὰ ὅπλα, ὧν ὅμοια θὰ εὕρισκοντο ἀλλαχοῦ· ὁ δὲ Περικλῆς ἀνεγείρων τοὺς ναοὺς καὶ τὰς λαμπρὰς ἐκείνας οἰκοδομὰς, ὧν τὰ ἐρείπια εἰσὶν ἔτι ἡ δόξα τῶν Ἀθηνῶν, ἐδίδον ἐκ πρώτης ὄψεως εἰς τοὺς ξένους ἀκριβῆ ἰδέαν τῆς καλλιτεχνικῆς δεξιότητος τῶν συμπολιτῶν του.

Τῆς ζωγραφικῆς οὐδὲν ἔργον μένει ἡμῖν ὅπως ἐκτιμήσωμεν τὴν ἀξίαν, εἰς ἣν ἐφθάνον αἱ εἰκόνας τῶν καλλιτεχνῶν τῆς καλῆς ἐποχῆς τῶν Ἀθηνῶν, ἂν ὅμως κρίνωμεν, ἐκ τῶν τιμῶν, εἰς ἃς ἐπωλήθησαν τὰ ἔργα δευτερευόντων καλλιτεχνῶν, θέλομεν ἀσφαλῶς κρίνει ὅτι ὁ καλλιτεχνικὸς οὗτος κλάδος ἦτο διὰ τὰς Ἀθήνας πηγὴ ἐπαισθητῆ πόρων. Ὁ Πλούταρχος διηγεῖται ὅτι ὁ Νικίας εἰκόνα του τινα ἐπροτίμησε νὰ τὴν δωρήσῃ εἰς τὴν πόλιν τῶν Ἀθηνῶν, μᾶλλον ἢ νὰ τὴν πωλήσῃ ἀντὶ ἐξήκοντα ταλάντων (324,000 νέων δραχμῶν). Ὁ Πλίνιος ἀναφέρει ὅτι ὁ Καῖσαρ ἀνεστήλωσε δύο εἰκόνας του πρὸ τοῦ ναοῦ τῆς Ἀφροδίτης, ἃς ἐπλήρωσε 433,000 νέας δραχμῶν· εἰκὼν τοῦ Πολυκλείτου ἐπωλήθη ἀντὶ 540,000 δραχμῶν νέων.

Ἡ γλυπτικὴ ἡ μᾶλλον ἀγαλματοποιεῖα δὲν συνεισέφερεν ὀλιγώτερον τῆς ζωγραφικῆς εἰς τὴν δημοσίαν τῶν Ἀθηνῶν εὐημερίαν. Τὰ ἀγάλματα ἅτινα περιεκλείουσι τὰ εὐρωπαϊκὰ μουσεῖα τόσῳ ἄπειρα τὸν ἀριθμὸν, εἶναι μὴδὲν παραβαλλόμενα πρὸς τὰ καταστραφέντα ἢ ἀπολεσθέντα. Ἡ Κωνσταντινούπολις ἦτις ὡς ἡ Ῥώμη ἦτο εἶδος ἀγορᾶς τῶν ἀριστουργημάτων τῆς ἀρχαιοῦς εἶδε πλῆθος τοιούτων καταστραφέντων ὑπὸ τοῦ κακῶς ἐννοουμένου ζήλου τῶν εἰκονοκλαστῶν· καὶ ἂν καὶ μετὰ τὴν βαρβαρότητα ταύτην, οὐχ' ἦττον ὅταν οἱ σταυροφόροι ἀπῆλθον ἐν τῇ πρωτεύουσῃ τῆς ἀνατολῆς, εὗρον ἔτι μικρὸν ἀριθμὸν ἀγαλμάτων ἐν αὐτῇ· ὥστε κατὰ τὴν μαρτυρίαν τῶν ἀρχαίων ἱστορικῶν τῆς ἐποχῆς ἐφαίνετο ὅτι ὁ ἀρχαῖος πολιτισμὸς διωχθεὶς ἐξ ὅλου τοῦ ἀρχαίου κόσμου εἶχεν ἐνώσει ἐν τῇ τελευταίᾳ τούτῳ καταφυγῇ ὅλα τὰ ἀριστουργήματα καὶ τοὺς θησαυροὺς του.

Ἡ φιλόρπαξ καὶ βλάξ πλεονεξία τῶν Ἀγγλῶν καὶ Ἑνετῶν κατέστρεψε κατόπιν ὅσα ἡ βάρβαρος χεὶρ τῶν Τούρκων ἐσεβάσθη. Ἡ Ἀθηνα τοῦ Φειδίου θράβεται εἰς χεῖρας Ἑνετῶν ἀνεπιδεξίων, ἐν ᾧ ὁ Ἑλγίνος ἐγύμνωνε τὸν Παρθενῶνα. Καὶ λογιζομεν λογικώτερον τὸν Ἑνετὸν ζητήσαντα χρυσοῦν μεμονωμένον ἀγαλμα ἢ τὸν ληστὴν Ἀγγλὸν γυμνοῦντα τὸν κοσμημάτων του κτίριον. Ἄν τοῦλάχιστον, μετέφερον ὅλον τὸν Παρθενῶνα εἰς Ἀγγλίαν! Ἀλλ' εἶναι πλέον παραδεγμένον τῆς Ἑλλάδος οἱ λησταὶ προγεγεγραμμένοι